

Materialiet, tiden och rummet

Hanna Holmgren i Umeå konsthall, Väven

Under vårvintern har jag haft nöjet att kasta ut några trasmattor i nysnön för att sedan skaka dem rena och lägga dem på plats. Trasmattor behöver aldrig motivera sin existens. Var de än ligger har rena trasmattor en enkel men ändå världsförbättrande inverkan.

I en utställning i Umeå konsthall sammanför Hanna Holmgren textil och teckning. De medier konstnären valt ges samma dignitet. Det är endast redovisningen av konstnärens utbildningsgång, som ger en vink om att hennes utgångspunkt är textil. Den synbara likvärdigheten mellan teckningar och textilier illustrerar flera viktiga rader i Rosalind Krauss essä från 1979, den om "Skulptur i det utvidgade fältet". I Umeå 2017 ser vi en konstnär agera inom en ny uppsättning möjligheter och ta sig frihet att använda sig av ett flertal olika medier. En konstnär, som tillåter sig att byta position och ledigt förflyttar sig mellan genrer och kategorier.

Installationen i utställningsrummet framstår som ett helhetsverk, en sammanhängande miljö, ett landskap. Kanske bör man därför låta bli att diskutera de enskilda delarna; teckningarna och de virkade textilierna. Virkningarna är framställda av färgade, rivna trasor. Men till skillnad från trasmattan är de virkade objekten här frikopplade från alla trivsel- och nyttoaspekter. De befinner sig i rummet i egen rätt; svävande, hängande, men oanvändbara. Beträktaren får nöja sig med den visuella vila de erbjuder ögat. På samma sätt avvisar Holmgrens stora teckningar alla föreställande anspråk. De ger mig ändå associationer till motsträviga djurfällar. Men de är oborstade, vilda och utan den gulliga rosa och ljusblå färgskala, som valts till de virkade objekten. Holmgren har konstruerat ett möte mellan teckning och textil, som utmanar de fördomsfulla förväntningar som fortfarande ställs på textil konst men som inte alls riktas gentemot teckning.

I en text, som åtföljer utställningen deklarerar konstnären sin förkärlek för det repetitiva, det meditativa upprepadet, som ofta förknippas med textilt arbete. Samma princip följer hon också i tecknandet. Hon menar till och med att det finns något rebelliskt i att hänge sig åt tidsslukande hantverk utan krav på ändamål och nytta. Jag minns min egen förtjusning när jag en gång i barndomen lärde mig att påta, att skapa en snodd genom att föra en tråd över fyra spikar på en trådrulle. Jag har aldrig gjort något användbart av denna grundläggande kunskap. Men konstnären Lenke Rothman har i ord och handling påmint om värdet och behovet av att kunna påta. Holmgren liknar maskor och streck vid

byggstenar, som under disciplin och metodiskt arbete kan bygga upp former och världar. Minnet av de mytiska kvinnofigurerna Ariadne, Arachne och Penelope och deras textila dåd frammanas i utställningsrummet.

"Att hävda textil" är den vackra titeln på en annan text som finns tillgänglig i utställningen, hämtad ur antologin "Den feminina textilen", utgiven av Nordiska museet 2005. I texten uppvärderas den traditionellt feminina textila verksamheten, som en möjlig väg från tvingande konformism och underordning mot frigörelse, utveckling och inflytande. En intressant upplysning är att Artur Hazelius anställde dalkullor, som i folkdräkt tjänstgjorde på Nordiska museet och Skansen. Där fick de gärna ägna sig åt stickning, men de tilläts inte virka. Det finns alltså skillnader i det lågt värderade textilarbetets status.

Men Hanna Holmgren har valt det fria virkandet som ett uttrycksmedel. Hon ägnar sig just åt detta textila hävdande. Hon propagerar för och vill inspirera till fortsatt textilt skapande med handböcker och workshops där publiken virkar vidare på ett stort blått stycke textil. Ett förutsättningslöst virkande kan vara av godo. Detta subversiva handarbete tar för en tid plats i ett offentligt rum i centrala Umeå. Det sker dessutom i en prestigefylld byggnad, som kallas Väven. Att en sådan benämning för arkitektur med monumentala anspråk vunnit acceptans och anammats säger ytterligare något om förändrade normer och värdeskalor.

Text och foto: Margareta Klingberg

Volym 2017-04-28